

มโนทัศน์ยูโทเปีย: รัชสมัยพระเจ้าจักรพรรดิสังขะและพระเมตไตรยพุทธเจ้า
Utopian Concepts: The Reign of Emperor Sankha and Maitreya Buddha

พระครูสมุห์นพดล สุทนต์¹, มานพ นักการเรียน²
Phrakhrusamuh Noppadon Suthon¹, Manop Nakkanrian²

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี, ประเทศไทย¹
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย, ประเทศไทย²
Buddhapanya Sridvaravati Buddhist College, Thailand¹
Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, Thailand²

Corresponding Author, e-mail: noppadol.suthon@gmail.com

Received 27 September 2024; Revised 15 November 2024; Accepted 11 December 2024

มโนทัศน์ยูโทเปีย: รัชสมัยพระเจ้าจักรพรรดิสังฆะ และพระเมตไตรยพุทธเจ้า

พระครูสมุห์นพดล สุทนต์, มานพ นักการเรือน

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษามโนทัศน์เรื่อง “ยูโทเปีย” หรือสังคมอุดมคติที่ปรากฏในรัชสมัยของพระเจ้าจักรพรรดิสังฆะและยุคสมัยของพระเมตไตรยพุทธเจ้า ใช้วิธีการวิเคราะห์ที่เนื้อหาจากจักกวัตติสูตร ในพระไตรปิฎก อนาคตวงศ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์พิเศษนอกพระไตรปิฎก อมตรสธารา อรรถกถาอนาคตวงศ์ ฎีกาอนาคตวงศ์ และฎีกามาลย์สูตรเป็นหลัก เพื่อฉายภาพความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมกับการอุบัติขึ้นของสังคมแห่งสันติภาพที่สมบูรณ์แบบ

การศึกษาพบว่า แนวคิด “ยูโทเปีย” ในพระพุทธศาสนา ปรากฏเด่นในคติเรื่องยุคของพระเมตไตรยพุทธเจ้าและพระเจ้าจักรพรรดิสังฆะ ซึ่งจะอุบัติเมื่อมนุษย์มีอายุยืนถึง 80,000 ปี เป็นยุคที่โลกอุดมสมบูรณ์ สงบสุข ปราศจากสงคราม ความเหลื่อมล้ำ และอาชญากรรม ผู้คนตั้งมั่นในศีลธรรม บ้านเมืองปกครองโดยธรรม ไม่ใช่อาวุธ และพระเมตไตรยทรงประกาศอริยสัจ 4 โปรดสัตว์ให้พ้นทุกข์ ก่อเกิดความสมบูรณ์ทั้งทางวัตถุและจิตวิญญาณ อย่างไรก็ตาม ยูโทเปียนี้มิได้เกิดขึ้นเอง หากเป็นผลจากการสั่งสมกุศลกรรมและการฟื้นฟูศีลธรรมของมนุษย์ สะท้อนหลักคิดว่า การพัฒนาสังคมอุดมคติเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณธรรมภายในของแต่ละบุคคล

คำสำคัญ: ยูโทเปีย; พระเมตไตรยพุทธเจ้า; พระเจ้าจักรพรรดิสังฆะ; การสั่งสมกุศลกรรม; การฟื้นฟูศีลธรรมของมนุษย์

Utopian Concepts: The Reign of Emperor Sankha and Maitreya Buddha

Phrakhrusamuh Noppadon Suthon, Manop Nakkannian

Abstract

This article aims to study the concept of “utopia”, or an ideal society, as it appeared during the reign of Emperor Sankha and the era of Maitreya Buddha. The analysis primarily utilizes the Cakkavatti Sutta in the Tripitaka, the Anāgatavaṃsa (a special text outside the Tripitaka), the Ammatarasadhāra, the Anāgatavaṃsa commentary, the Anāgatavaṃsa sub-commentary and the Malaya Sutta sub-commentary, to illustrate the relationship between Buddhist principles and the emergence of a perfect, peaceful society.

The study found that the concept of “utopia” in Buddhism is prominent in the belief in the era of Maitreya Buddha and Emperor Sankha, which is projected when humans live for 80,000 years. This era is described as a time of global abundance, peace, and freedom from war, inequality and crime. People are morally upright, cities are governed justly, and weapons are not used. Maitreya Buddha proclaims the Four Noble Truths, liberating sentient beings from suffering, leading to completeness both materially and spiritually. However, this utopia does not arise spontaneously but is the result of accumulated merit and the restoration of human morality, reflecting the principle that the development of an ideal society begins with the cultivation of the inner virtues of each individual.

Keywords: Utopia; Maitreya Buddha; Emperor Sankha; Accumulation of merit; Restoration of human morality

บทนำ

แนวคิดเรื่อง “ยูโทเปีย” หรือ “สังคมในอุดมคติ” เป็นความใฝ่ฝันร่วมของมนุษยชาติที่ต้องเผชิญปัญหาความทุกข์ ความเหลื่อมล้ำ และความรุนแรง จึงพยายามจินตนาการถึงสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม และสมบูรณ์พร้อม แนวคิดลักษณะนี้ปรากฏในหลายอารยธรรม เช่น “อุดมรัฐ” ของเพลโต (Plato) “ยูโทเปีย” ของโทมัส มอร์ (Thomas More) แนวคิดสังคมคอมมิวนิสต์ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) แนวคิดอาณาจักรพระเจ้าในศาสนาคริสต์ และรัฐอิสลามในศาสนาอิสลาม ซึ่งล้วนสะท้อนความมุ่งหวังต่อระเบียบสังคมที่สมบูรณ์แบบ

ในพระพุทธศาสนา แนวคิดสังคมในอุดมคติ ในยุคนั้น โลกจะอุดมสมบูรณ์ ปราศจากความอดอยาก โรคภัยมีน้อย บ้านเมืองมั่งคั่ง ผู้คนมีจิตใจเมตตา ไม่เบียดเบียนกัน ปรากฏชัดในคติเรื่องยุคของพระเมตไตรยพุทธเจ้า หรือพระศรีอริยเมตไตรย หรือพระศรีอาริย์ จะตรัสรู้และประกาศอริยสัจ 4 ยังสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากกิเลส และพระเจ้าจักรพรรดิสังขะ จะทรงปกครองโดยธรรม เป็นธรรมราชา ไม่ใช่อาวุธหรือความรุนแรง ซึ่งจะอุบัติขึ้นในอนาคตภายหลังก่อนยุคเสื่อมถอยสูงสุดของมนุษยชาติ โดยที่มนุษย์จะเสื่อมศีลธรรมลงเรื่อย ๆ จนอายุขัยสั้นเหลือเพียง 10 ปี เกิดความรุนแรงและความทุกข์อย่างยิ่ง ต่อมาเมื่อผู้คนเริ่มสำนึกผิด หันกลับมารักษาศีล ประพฤติดี ศีลธรรมจะค่อย ๆ ฟื้นฟู ส่งผลให้อายุขัยยืนยาวขึ้นตามลำดับจนถึง 80,000 ปี (ประภาส สุระเสน, 2553) จึงเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองสูงสุด ทั้งด้านศีลธรรม เศรษฐกิจ และสังคม

ดังนั้น “ยูโทเปีย” ในพระพุทธศาสนา มิใช่เพียงสังคมที่สมบูรณ์ทางวัตถุ หากเป็นสังคมที่สมบูรณ์ทางศีลธรรมและจิตวิญญาณ เป็นผลจากการสั่งสมกรรมดีของมนุษย์เอง มิได้เกิดจากโครงสร้างการเมืองหรือเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการฟื้นฟูคุณธรรมภายในใจมนุษย์ เมื่อมนุษย์ดี สังคมก็ดี และเมื่อสังคมตั้งอยู่บนธรรม จึงเป็นยุคแห่งสันติภาพอย่างแท้จริง

พระเจ้าจักรพรรดิสังขะ

ในคติพระพุทธศาสนา พระเจ้าสังขะในฐานะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ คือ อัจฉริยะบุคคล ผู้อุบัติขึ้นได้ยากและอุบัติเพื่อเกื้อกูลและอำนวยความสุขสวัสดิ์ให้แก่พหุชน ทั้งในภพมนุษย์และเทวโลก เป็นพระราชราชา ผู้เป็นใหญ่กว่าพระราชาราชอื่น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ศัพท์บาลีที่ใช้เรียกพระเจ้าจักรพรรดิโดยเฉพาะคือ “สัตพภุมมะ” หมายถึง จอมกษัตริย์ผู้ทรงครอบครองแผ่นดินทั้งหมด หรือเจ้าแห่งปฐพีโดยถ้วนทั่ว ทรงเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีบุญญาธิการแผ่ไปในทุกทิศทาง (พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (นิรุญรักษ์) และจางุญชรธรรมดา, 2559) โดยมีภารกิจหลักคือ การรักษาความสงบภายในบ้านเมืองและการสั่งสอนให้กษัตริย์ต่าง ๆ ให้ตั้งมั่นในธรรม

1. ประวัติของพระเจ้าจักรพรรดิสังขะ

เมื่อมนุษย์มีอายุยืนถึง 80,000 ปี จะมีโรคภัยเพียง 3 ประการ คือ ความอยากอาหาร (อิจฉาในที่นี้หมายถึงความหิว/ความปรารถนาอาหาร) โรคเกี้ยวคร้านอยากจะนอน (อนสนะ) และ ความขรา บ้านเมืองในชมพูทวีปจะเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ มีบ้านเมืองหนาแน่นดุจป่าไม้้อ ผู้คนอยู่กันอย่างคับคั่ง กรุง

พาราณสีจะเปลี่ยนชื่อเป็น “กรุงเกตุมดี” เป็นราชธานีเอก มีประชากรมากและอาหารบริบูรณ์ ทั้งชมพูทวีปจะมีเมืองถึง 84,000 เมือง

ในยุคนั้น นพการเทพบุตรเสวยสิริสมบัติในเทวดาไป ๆ มา ๆ ในสวรรค์ชั้นกามาวจรทั้ง 6 ชั้น (ประกาศ สุระเสน, 2553) จุตติจากสวรรค์นั้นแล้ว อุบัติเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่า “พระเจ้าสังฆะ” ครองราชสมบัติ ณ กรุงเกตุมดี ทรงเป็นธรรมราชา ครองแผ่นดินโดยธรรม มีมหาสมุทรทั้ง 4 แห่งเป็นขอบเขต มีอาณาเขตปกครองกว้างขวางไพศาล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551) ทรงสมบูรณด้วยแก้ว 7 ประการ และมีพระโอรสมากกว่า 1,000 พระองค์ ทุกพระองค์กล้าหาญเข้มแข็ง พระองค์ทรงชนะโดยธรรม ไม่ต้องใช้อาวุธหรือการลงโทษ

พระเจ้าสังฆะ คือกษัตริย์ผู้ปกครองเมืองเกตุมดีในยุคพระเมตไตรย (พระพุทธเจ้าองค์ที่ 5 แห่งภัทรกัป) มีความศรัทธาแรงกล้า ในบั้นปลาย ทรงสละสมบัติและปราสาททองคำเพื่อออกผนวชในสำนักของพระเมตไตรย พระเจ้าสังฆะถือเป็นแบบอย่างของกษัตริย์ผู้ทรงธรรม ที่แม้จะอยู่ในตำแหน่งสูงสุดทางโลก แต่ก็เห็นโทษของการครองเรือนและมุ่งสู่ทางธรรมในยุคพระเมตไตรย

2. คุณสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิสังฆะ

พระเจ้าสังฆะในฐานะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ในคติพระพุทธศาสนา คือ มหาบุรุษผู้ปกครองโลกที่มีบุญญาธิการสูงส่งที่ดำเนินชีวิตด้วยธรรมะเป็นหลัก เป็นกษัตริย์เหนือกษัตริย์ เป็นธรรมราชาที่ประชาชนยกย่องปกครองทวีปทั้ง 4 โดยไม่ใช้กำลังอาวุธในการปกครอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และเป็นผู้นำที่ยืนยันขันแข็งในการสร้างบารมีอย่างต่อเนื่อง

1) คุณสมบัติทางกายภาพ

พระเจ้าจักรพรรดิจะต้องมีคุณสมบัติทางกายภาพคือ เป็นบุรุษเท่านั้น และในโลกธาตุหนึ่งจะมีพระเจ้าจักรพรรดิได้เพียงพระองค์เดียว ในเวลาเดียวกันไม่อาจอุบัติพร้อมกันทั้ง 2 พระองค์ได้ (อง.เอกก. (ไทย) 20/278/35)

ผู้ที่จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิหรือพระพุทธเจ้า ต้องเป็นมหาบุรุษผู้สมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ ซึ่งมีคติ คือทางเป็นไป ได้เพียง 2 ประการ คือ 1) หากครองเรือน จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงธรรม ครองแผ่นดินโดยธรรม มีมหาสมุทรทั้ง 4 แห่งเป็นขอบเขต ทรงสมบูรณด้วยแก้ว 7 ประการ และมีพระราชโอรสจำนวนมากผู้กล้าหาญ สามารถปกครองโดยไม่ต้องใช้อาวุธหรือความรุนแรง และ 2) หากออกบวช จะได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้สิ้นกิเลสโดยสิ้นเชิง (ที.ปา. (ไทย) 11/199/159)

2) คุณสมบัติทางทรัพยากรการบริหารบ้านเมือง

พระเจ้าจักรพรรดิทรงมีทรัพยากรและองค์ประกอบสำคัญในการบริหารบ้านเมือง ซึ่งเรียกว่า “รัตนะ 7 ประการ” ได้แก่ 1) จักรแก้ว (สัญลักษณ์แห่งอำนาจอันชอบธรรม เกิดขึ้นเองตามบุญญาธิการ) 2) ช้างแก้ว (เปรียบถึงความพร้อมด้านกำลังและการคมนาคม) 3) ม้าแก้ว (สื่อถึงความรวดเร็ว คล่องตัว และการ

สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ) 4) มณีแก้ว (แสดงถึงความมั่งคั่งและความสมบูรณ์แห่งพระคลัง) 5) นางแก้ว (พระชายาผู้เพียงพร้อมด้วยคุณธรรม รวมถึงเครื่องญาติและเครื่องช่อยู่ที่เกื้อกูล) 6) คหบดีแก้ว (เสนาบดีผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจ การคลัง และการจัดสรรทรัพยากร) และ 7) ปริณายกแก้ว (แม่ทัพหรือผู้บริหารที่สามารถปฏิบัติราชการแทนพระองค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ) (ที.ปา. (ไทย) 11/81/60)

โดยนัยนี้ รัตนะ 7 ประการมิได้หมายถึงวัตถุล้ำค่าเพียงอย่างเดียว หากยังสะท้อนถึงระบบบริหารจัดการที่มั่นคง ทั้งด้านอำนาจ การทหาร เศรษฐกิจ สังคม และบุคลากร ซึ่งทำให้พระเจ้าจักรพรรดิสามารถปกครองแผ่นดินโดยธรรมและไม่ต้องอาศัยความรุนแรงในการรักษาอำนาจ

3) คุณสมบัติทางธรรม

พระเจ้าจักรพรรดิ เป็นธรรมราชา พึงทรงบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ในฐานะเป็นหลักธรรมนุญแห่งการปกครอง อย่างสม่ำเสมอ เป็นหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่ เพื่อการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ประชาชนภายในรัฐและนอกรัฐ ประกอบไปด้วย 1) การปกครองโดยยัตธรรมเป็นหลัก เคารพและเชิดชูธรรม (ธรรมาธิปไตย) 2) การปกป้องคุ้มครองประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยชอบธรรม (ธรรมิการักษา) 3) การไม่ปล่อยให้ความอยุติธรรมเกิดขึ้น (ธรรมการนิเสธนา) 4) การช่วยเหลือผู้ยากไร้ สนับสนุนผู้ประพฤติดี (ธนานุประทาน) และ 5) การหมั่นปรึกษาสมณพราหมณ์ผู้ทรงศีล เพื่อรู้ว่าอะไรเป็นกุศลหรืออกุศล แล้วละความชั่ว ทำความดีให้มั่นคง (ปริปัจฉา) (ที.ปา. (ไทย) 11/84/62-63) โดยที่ 3 ข้อแรก เป็นมิติด้านการปกครอง ข้อที่ 4 เป็นมิติด้านเศรษฐกิจ และข้อที่ 5 เป็นมิติด้านจิตวิญญาณ

สรุปได้ว่า เมื่อมนุษย์มีอายุยืน 80,000 ปี โลกจะมีความอุดมสมบูรณ์สูงสุด โรคภัยมีเพียงเล็กน้อย บ้านเมืองในชมพูทวีปเจริญรุ่งเรือง มีเมืองถึง 84,000 เมือง โดยกรุงพาราณสีจะเปลี่ยนชื่อเป็นกรุงเกตุมดี ในยุคนี้นพการเทพบุตรจุติมาเกิดเป็นพระเจ้าสังขะ ครองราชย์เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงธรรม ปกครองโดยธรรม มีมหาสมุทรทั้ง 4 แห่งเป็นขอบเขต ทรงสมบูรณ์ด้วยรัตนะ 7 ประการ และมีพระโอรสมากกว่า 1,000 พระองค์ ทรงชนะโดยธรรม ไม่ใช้อาวุธหรือความรุนแรง พระเจ้าสังขะเป็นกษัตริย์ผู้มีศรัทธาแรงกล้าในพระพุทธศาสนา ครั้นถึงบั้นปลายพระชนมชีพ ทรงสละราชสมบัติและปราสาท ออกผนวชในสำนักพระเมตไตรย เป็นแบบอย่างของผู้ปกครองสูงสุดทางโลกที่มุ่งสู่ความหลุดพ้นทางธรรม

ในด้านคุณสมบัติ พระเจ้าจักรพรรดิต้องเป็นมหาบุรุษผู้มีลักษณะครบถ้วน มีคติ 2 ทาง คือ หากครองเรือนจะได้เป็นจักรพรรดิผู้ทรงธรรม หากออกบวชจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า อีกทั้งต้องมี “รัตนะ 7 ประการ” อันสะท้อนระบบบริหารที่มั่นคงทั้งด้านอำนาจ การทหาร เศรษฐกิจ และบุคลากร

ในด้านธรรม พระเจ้าจักรพรรดิต้องทรงบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ได้แก่ การปกครองโดยธรรม คุ้มครองประชาชน ป้องกันความอยุติธรรม ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และปรึกษาสมณพราหมณ์ผู้ทรงศีล เพื่อดำรงความถูกต้องทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และจิตวิญญาณ

โดยภาพรวม เป็นการพรรณนายุคทองแห่งมนุษยชาติ ภายใต้การปกครองโดยธรรมของพระเจ้าจักรพรรดิ ก่อนการอุบัติของพระพุทธเจ้าในกาลนั้น

พระเมตไตรยพุทธเจ้า

เมื่อมนุษย์มีอายุยืนยาวถึง 80,000 ปี พระเมตไตรยจะเสด็จอุบัติขึ้นในโลก เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ รู้แจ้งโลกทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์ทั้งหลาย แล้วทรงประกาศธรรมให้ผู้รู้ตาม พระองค์จะทรงแสดงธรรมดงามครบถ้วนทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด พร้อมอรุณและพยุชนะบริสุทธิบริบูรณ์ และจะทรงบริหารภิกษุสงฆ์จำนวนมากหลายพันรูป การอุบัติของพระเมตไตรยพุทธเจ้าองค์ถัดไปในอนาคตกาล เป็นผู้จะนำธรรมอันสมบูรณ์กลับมาเผยแผ่แก่โลกอีกครั้ง ในยุคที่มนุษย์ชาติรุ่งเรืองสูงสุด

1. ประวัติของพระเมตไตรยพุทธเจ้า

พระอชิตะ พระโอรสของพระเจ้าอชาตศัตรู ออกบวชและติดตามพระพุทธเจ้าไปกรุงกบิลพัสดุ์ พระมหาปชาบดีโคตมีทรงตั้งพระทัยทอดผ้าสาฎกอย่างประณีตด้วยพระองค์เอง เพื่อน้อมถวายพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าตรัสให้ถวายเป็นสังฆทานแก่สงฆ์ เพื่อให้ได้อานิสงส์มาก และเพื่อประโยชน์แก่พระศาสนาในอนาคต พระนางเสียวพระทัย พยายามถวายพระเถระรูปต่าง ๆ ก็ไม่มีใครรับ จนถึงพระอชิตะจึงรับไว้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้บาตรลอยมาปรากฏในมือพระอชิตะ เพื่อให้พระนางเกิดศรัทธา

พระอชิตะนำผ้าไปบูชาพระพุทธเจ้า แล้วตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า ในภัทรกัป จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งในกาลที่มนุษย์มีอายุ 80,000 ปี (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, 2519: 149-359) พระนามว่า พระเมตไตรย (ประภาส สุระเสน, 2553)

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน 80,000 ปี พระเมตไตรยจะอุบัติขึ้น ณ กรุงเกตุมดี ในรัชสมัยพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าสังฆะ พระองค์ประสูติในตระกูลพราหมณ์ พระบิดาชื่อสุพรหม เป็นปุโรหิตของพระเจ้าจักรพรรดิ พระมารดาชื่อพรหมวดี ทรงมีพระชายาชื่อจันทมุขี และมีพระโอรสนามว่าพรหมวัฒนกุมาร พระองค์ทรงครองชีวิตฆราวาสยาวนาน 8,000 ปี ต่อมาเมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นเทวทูต 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช จึงทรงเบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาส มีพระทัยมุ่งสู่การบรรพชา ทรงออกผนวชและบำเพ็ญเพียรภาวนา ท้ายที่สุดพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใต้ต้นกาคะทิง (ประภาส สุระเสน, 2553)

2. การประกาศธรรม

เมื่อพระเมตไตรยตรัสรู้แล้ว และเสวยวิมุตติสุขแล้ว พระองค์จะเสด็จไปยังต้นกาคะทิงในวนอุทยาน และทรงแสดงพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โปรดประกาศอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรคมงคล 8 อันเป็นทางดับทุกข์ ซึ่งเป็นความจริงอันประเสริฐและเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา โดยหลักธรรมสำคัญที่ทรงแสดง มีได้แตกต่างจากพระพุทธเจ้าพระองค์ก่อนหรือพระพุทธเจ้าปัจจุบัน คือทรงประกาศอริยสัจ 4 ในวันนั้น จะมีมนุษย์มาชุมนุมกันในวันมี 100 โยชน์โดยรอบ และมีเทวดามากยิ่งกว่ามนุษย์มาเฝ้าฟังธรรม พระองค์จะทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลก และด้วยพระธรรมเทศนาครั้งแรกนั้น จะทรงยังมีมนุษย์จำนวนมากมหาศาล (100,000 โภกวิ) ให้หลุดพ้นจากเครื่องร้อยรัด คือ กิเลส วัฏสงสาร ภพ และมาร (พระนาย (ประภาส สุระเสน), 2552)

3. การปรินิพพาน

ในอนาคตกาล พระเมตไตรย จะมีพระชนมายุ 80,000 ปี ทรงประกาศพระธรรมโปรดสัตว์จำนวนมาก ผู้มีอินทรีย์แก่กล้า ให้รู้แจ้งอริยสัจและพ้นจากโอฆสงสาร ครั้นแล้วจึงเสด็จปรินิพพาน เปรียบดังเปลวไฟใหญ่ที่ลุกโชติช่วงแล้วดับลง ภายหลังการปรินิพพาน พระศาสนาของพระองค์จะดำรงอยู่อีก 80,000 ปี แล้วค่อย ๆ อันตรธาน เมื่อพระศาสนาสิ้นสูญ อุกุศลกรรมอันร้ายแรงก็จะกลับมาเกิดขึ้นในโลกอีกครั้ง (ประภาส สุระเสน, 2544)

สรุปได้ว่า เมื่อมนุษย์มีอายุยืนถึง 80,000 ปี พระเมตไตรยจะอุบัติขึ้นในโลก ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ กรุงกมุติ ในรัชสมัยพระเจ้าสังขะ พระองค์ประสูติในตระกูลพราหมณ์ พระนามเดิมว่า “พระอชิตะ” ซึ่งในอดีตชาติได้ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า และได้รับพุทธพยากรณ์ว่าจะได้ตรัสรู้ในภพที่ภพนี้ พระองค์ทรงครองชีวิตฆราวาสยาวนาน 8,000 ปี ครั้นทอดพระเนตรเห็นเทวทูต 4 จึงเสด็จออกผนวช บำเพ็ญเพียร และตรัสรู้ใต้ต้นกาเกทิง หลังตรัสรู้แล้วทรงแสดงพระธรรม ประกาศอริยสัจ 4 เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ยังสัตว์โลกจำนวนมากให้บรรลุนิพพาน และมีภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก พระเมตไตรยจะทรงมีพระชนมายุ 80,000 ปี เมื่อประกาศพระศาสนาโปรดสัตว์ผู้มีอินทรีย์แก่กล้าจนสมบูรณ์แล้ว จึงเสด็จปรินิพพาน พระศาสนาจะดำรงอยู่อีก 8,000 ปี ก่อนค่อย ๆ อันตรธาน และเมื่อศาสนาสิ้นสูญ อุกุศลกรรมอันร้ายแรงจะกลับมาเกิดขึ้นในโลกอีกครั้งหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าจักรพรรดิสังขะและพระเมตไตรยพุทธเจ้า

ยุคที่พระเจ้าสังขะปกครองและพระเมตไตรยสอนธรรมในช่วงเวลาที่มนุษย์มีอายุขัยสูงถึง 80,000 ปีนั้น เป็นยุคที่มนุษย์มีความสุข ไม่มีความทุกข์ยาก และเป็นยุคสุดท้ายของภพที่ภพนี้ ได้ชื่อว่าเป็นยุคแห่งสันติภาพ โดยที่พระเจ้าสังขะ คือพระเจ้าจักรพรรดิที่เกื้อหนุนศาสนาของพระเมตไตรยพุทธเจ้า เปรียบเสมือนผู้สละทรัพย์ทางโลกเพื่อบรรลุนิพพานขั้นสูง พระเจ้าจักรพรรดิสังขะและพระเมตไตรยพุทธเจ้า มีความสัมพันธ์กันในฐานะผู้ปกครองสูงสุดทางโลกและผู้ตรัสรู้สูงสุดทางธรรมในยุคเดียวกัน โดยพระเจ้าสังขะจะทรงเป็นกษัตริย์ที่ตั้งมั่นอยู่ในธรรมในเขตมดินคร จะครองปราสาทที่สวยงามและอัครจรรย ซึ่งปราสาทเก่าของพระเจ้ามหาปนาทที่ผุดขึ้นมา แต่ด้วยความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ท่านจะสละปราสาทนั้นเป็นทานแก่เหล่าสมณะพราหมณ์ คนเดินทาง และคนยากจน และสละราชสมบัติเพื่อออกบวชเป็นพระภิกษุในสำนักของพระเมตไตรยพุทธเจ้า ท่านบำเพ็ญเพียรจนบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์

จากเค้าโครงเรื่องในคัมภีร์อนาคตวงศ์ พบว่า มีความเชื่อในทางโหราศาสตร์ว่า ทั้ง 2 ท่านได้สร้างบารมีร่วมกันมาหลายภพหลายชาติ เช่นในชาติหนึ่งที่พระเจ้าสังขะ (ในอดีตชาติ) ได้ยอมสละชีวิตหรือทำทานอันยิ่งใหญ่เพื่อฟังธรรมจากพระโพธิสัตว์ (ซึ่งจะมาเป็นพระเมตไตรย) ความผูกพันนี้จึงส่งผลให้ท่านมาอุบัติในยุคเดียวกันและเกื้อกูลกันในทางธรรม (ประภาส สุระเสน, 2553)

สรุปได้ว่า ในยุคที่มนุษย์มีอายุ 80,000 ปี อันเป็นยุคสุดท้ายของภพที่ภพนี้ จะมีพระเจ้าสังขะครองราชย์โดยธรรม ณ นครกมุติ และมีพระเมตไตรย อุบัติขึ้นเป็นพระพุทธเจ้าในกาลเดียวกันพระเจ้าสังขะ

ทรงเป็นผู้ปกครองสูงสุดทางโลก ส่วนพระเมตไตรยทรงเป็นศาสดาสูงสุดทางธรรม ทั้ง 2 พระองค์ก็อยู่ร่วมกันโดยพระเจ้าสังขะทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา สละราชสมบัติและปราสาท ออกผนวชในสำนักพระเมตไตรยและบำเพ็ญเพียรจนบรรลุพระอรหันต์ ตามคติในคัมภีร์อนาคตวงศ์ ทั้ง 2 พระองค์เคยสั่งสมบารมีร่วมกันมาในอดีตชาติ จึงได้อุบัติร่วมสมัยและสนับสนุนกันทั้งในทางโลกและทางธรรม เป็นแบบอย่างของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมืองกับอำนาจทางจิตวิญญาณที่ตั้งอยู่บนธรรมเป็นหลัก

ยูโทเปียในยุคพระเจ้าจักรพรรดิสังขะและพระเมตไตรยพุทธเจ้า

สภาพการณ์ยูโทเปีย ซึ่งเป็นสังคมอุดมคติ ในยุคพระเจ้าจักรพรรดิสังขะและพระเมตไตรยพุทธเจ้า เป็นยุคที่มนุษย์มีศีลธรรมบริสุทธิ์ ไร้โรคภัยและโรคภัย เมืองมีความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ ปกครองโดยธรรม (ธรรมาธิปไตย) ซึ่งศึกษาได้จากจักกวัตติสูตร ในพระไตรปิฎก อนาคตวงศ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์พิเศษนอกพระไตรปิฎก อมตรสธารา อรรถกถาอนาคตวงศ์ ฎีกาอนาคตวงศ์ และฎีกามาลย์สูตร

1. ด้านสุขอนามัย

ในเมื่อมนุษย์มีอายุ 80,000 ปี จะมีโรคเพียง 3 อย่าง คือ 1) โรคอยากกิน (อิจฉา) 2) โรคเกียจคร้านอยากจะนอน (อนสนะ) และ 3) โรคชรา ชมพูทวีปนี้จะมีมั่งคั่งและรุ่งเรือง มีบ้านนิคมและราชธานีแบบไก่อบินถึง (บ้านใกล้กัน) ชมพูทวีปนี้แออัดยัดเยียดไปด้วยมนุษย์ เมืองพาราณสีจะเป็นราชธานี นามว่า เกตุมดี อันมั่งคั่ง มีประชากรคับคั่ง มีอาหารสมบูรณ์ (ที.ปา. (ไทย) 11/106/77)

2. ด้านครอบครัว

หญิงชายมีอายุ 500 ปี จักแต่งงานกัน (ประภาส สุระเสน, 2553) ชายจะมีภรรยาเพียงคนเดียว หญิงจะมีสามีเพียงคนเดียว ชายจะไม่มีการประพฤตินอกใจภรรยาของตน หญิงจะไม่มีการประพฤตินอกใจสามีของตน สามีภรรยาไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน พุดจากกันด้วยถ้อยคำไพเราะเสนาะโสต สถาบันครอบครัวจึงมีแต่สันติสุข

3. ด้านทรัพย์สิน

ในประเทศเขตนครนิคมราชธานีใหญ่น้อยต่างมั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินโภคสมบัติ แก้ว 7 ประการเกิดบริบูรณ์ ทรัพย์สมบัติจะมีแก่บุคคลทั่วไป ไม่มีความเลื่อมล้ำทางฐานะทรัพย์สิน ได้สิ่งของตนเองปรารถนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีพร้อมแล้วที่ต้นกัลปพฤกษ์ 4 ต้น (ประภาส สุระเสน, 2553) ทุกคนแต่งตัวไปเที่ยวกันอย่างสนุกสนาน ไม่ต้องกังวลแสวงหาทรัพย์สมบัติ ชายไม่ต้องประกอบอาชีพ เช่น การทำนา การค้าขาย หญิงก็เช่นกันไม่ต้องประกอบอาชีพ เช่น ปั่นด้าย ชายหญิงนุ่งห่มผ้าอันเป็นทิพย์ บริโภคเครื่องทิพย์ มีแต่จะนั่งนอนเล่น ฟังเพลงร้องเพลงตามที่ตนเองชื่นชอบ ทุกคนมีที่พักอาศัยและทรัพย์สมบัติอื่น ๆ เหมือนกัน ไม่มีคนยากจนไร้ทรัพย์ ทั้งไม่มีการทะเลาะวิวาทเรื่องที่บ้าน ที่ไร่ที่นา และทรัพย์สินอื่น ๆ

4. ด้านสังคม

หม่อมมนุษย์ตั้งบ้านเรือนติดเนื่องกันไปไถ่บินไม้ตก (ที.ปา. (ไทย) 11/106/77) ทิวคามนิคมทุกประเทศปราศจากเลี่ยนหนามโจรผู้ร้าย จะได้เกิดมีการฉกชิงวิ่งราวกันหาไม่ได้ มนุษย์มีแต่ความสุข ท่างไกลจากกลียุค ปราศจากการรบราฆ่าฟันกัน การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การหลอกลวง ฉ้อฉลระบัด ฉกชิงวิ่งราวทรัพย์สิน มนุษย์ยุคนี้ชวนชวายเป็นประกายแต่กุศลกรรมกันทั้งสิ้น มนุษย์ทั้งหลายในกาลครั้งนั้น มีความรักใคร่กันฉันท์พี่น้อง จะได้ทะเลาะทำทายเป็นเหตุกันด้วยเรื่องที่บ้านที่เรือนเรือนอกสวนไร่นาหาไม่ได้

มนุษย์ทั้งปวงล้วนแต่มีรูปพรรณสัณฐานอุดมด้วยลักษณะอันงาม พวกผู้ชายมีรูปสวयงามทรงอาการ ประหนึ่งเทพบุตร พวกผู้หญิงมีรูปสวयงาม ประหนึ่งนางเทพอัปสร (ประภาส สุระเสน, 2553) แลดูกันเป็นที่รักใคร่ชอบใจมีเมตตาจิตต่อกันและกัน แม้แต่สัตว์ชั้นต่ำเช่นกากับนกเค้าก็รักใคร่ซึ่งกันและกัน แมวกับหนูซึ่งเป็นศัตรูกันมาแต่ก่อน ครั้งนั้นก็บังเกิดเมตตาจิตรักกันหาทำลายกันไม่ ราชสีห์ เสือ สัตว์จตุบาททั้งหลายที่ร้ายนั้นก็บังเกิดมีเมตตาจิตต่อกัน จนชั้นงูกับพังพอนก็รักกันและอาศัยอยู่ในที่เดียวกันได้ ครั้งนั้นมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายต่างก็มีเมตตาจิตต่อกันและรักใคร่กันทั่วไปทุกประเทศตามนิคมใหญ่น้อยทั้งปวง

5. ด้านสิ่งแวดล้อม

แผ่นดินจะเรียบราบเป็นหน้ากลอง (ประภาส สุระเสน, 2553) ฤดูหนาวก็จะไม่หนาวนัก หนาวแต่พอประมาณ ฤดูร้อนก็จะไม่ร้อนนัก ร้อนพอประมาณ ฝนจะตกเฉพาะฤดูฝน ตกไปเสียทุกที่ ไม่มีพายุร้ายพัดกระหน่ำจนบ้านเรือนพัง แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง มีน้ำเต็มเปี่ยม น้ำนั้นเย็นใสจืดสนิทบริสุทธิ์สะอาด ผึ้งทั้ง 2 เต็มไปด้วยทรายขาวสะอาด มีต้นไม้ออกดอกออกผลทั่วไปหมด (ประภาส สุระเสน, 2544)

6. ด้านเกษตรกรรมและความมั่นคงทางอาหาร

ในยุคนี้ ในชมพูทวีป มั่งคั่งสมบูรณ์ (ประภาส สุระเสน, 2553) ข้าวสาลีเพียงเมล็ดเดียวเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากบุคคลนำไปเพาะปลูก จะให้ผลผลิตเป็นข้าวสารได้ถึง 2,272 เกวียน 16 หาบ 2 ทะนาน (พระมหาภิรัฐกร อัสมาลี (พันนาว่า), 2549) ต้นไม้ทั้งหลายจะงาม ออกดอกออกผลสุกท่ามกลางทุกฤดูกาล (พระยาธรรมปรีชา (แก้ว), 2535) แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ ธัญญาหารเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ผลผลิตสูง เพียงพอแก่ประชากร ไม่มีภาวะอดอยาก

สรุปได้ว่า สังคมอุดมคติในยุคของพระเจ้าสังขะ และพระเมตไตรย เป็นยุคที่มนุษย์มีศีลธรรมบริสุทธิ์ อายุยืนถึง 80,000 ปี มีโรคเพียงเล็กน้อย บ้านเมืองมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ ปกครองโดยธรรม ด้านครอบครัวมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ผัวเดียวเมียเดียว ไม่ทะเลาะวิวาท ด้านเศรษฐกิจไม่มีความเหลื่อมล้ำ ทรัพย์สินสมบูรณ์ทั่วถึง ไม่ต้องแสวงหาเลี้ยงชีพ ด้านสังคมไม่มีโจรผู้ร้าย ไม่มีสงคราม ทุกคนประกอบแต่กุศลกรรม มีเมตตาต่อกัน แม้สัตว์ต่างชนิดก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบ และด้านสิ่งแวดล้อมอากาศสดชื่น แผ่นดินราบเรียบ น้ำใสสะอาด พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ยิ่ง ข้าวเมล็ดเดียวให้ผลมหาศาล ดังนั้น ยูโทเปียตามคติพระพุทธศาสนา คือสังคมที่ศีลธรรมสมบูรณ์ เมตตาเป็นพื้นฐาน เศรษฐกิจเสมอภาค ธรรมาธิปไตยเป็นหลัก และธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

แนวทางปฏิบัติเพื่อให้มนุษย์เข้าถึงยูโทเปีย

แนวคิดเรื่อง “ยูโทเปีย” (Utopia) หรือ “สังคมในอุดมคติ” ในทางพระพุทธศาสนามีได้หมายถึงดินแดนแห่งความเพ้อฝันเท่านั้น หากมีรากฐานอยู่ในคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น จักกวัตตสูตร ในพระไตรปิฎก และคัมภีร์ยุคหลัง ได้แก่ อนาคตวงศ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์พิเศษนอกพระไตรปิฎก ตลอดจนอรรถกถาคือคัมภีร์อมตธรรมา และฎีกาที่เกี่ยวข้อง คือฎีกาอนาคตวงศ์ และฎีกามาลยสูตร ซึ่งได้เสนอทั้งภาพของสังคมอันสมบูรณ์พร้อม และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้มนุษย์เข้าถึงสังคมอุดมคตินั้นอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการสั่งสมคุณธรรมและการประพฤติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เมื่อมนุษย์ประพฤติอกุศลกรรมบถ 10 (ทางแห่งความชั่ว แบ่งเป็น 3 ทาง คือ กาย วาจา ใจ ได้แก่ กายกรรม 3 คือฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม วชิกรรม 4 คือพูดเท็จ ส่อเสียด คำหยาบ เพ้อเจ้อ และมโนกรรม 3 คือโลภอยากได้ของผู้อื่น คิดร้าย เห็นผิดจากธรรม) ละทิ้งศีลธรรม ไม่เคารพสมณพราหมณ์ บิดามารดา และผู้ใหญ่ เต็มไปด้วยความอาฆาตพยาบาท และการฆ่าฟัน โลกย่อมเสื่อมลงอย่างรุนแรง เข้าสู่ยุคแห่งความพินาศที่เรียกว่า “มิคสัญญีกัป” อันเป็นช่วงเสื่อมสุดขีดของศีลธรรม

ครั้งเมื่อความเสื่อมถึงที่สุด มนุษย์ที่รอดชีวิตจึงสำนึกผิด หันมาปรึกษากัน เลิกเบียดเบียน และตั้งใจประพฤติกุศลกรรมบถ 10 (ทางแห่งความดี แบ่งเป็น 3 ทาง คือ กาย วาจา ใจ โดยเน้น “เวรมณี” คือเจตนาเว้นจากความชั่ว ได้แก่ กายกรรม 3 คือเว้นจากฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และประพฤติผิดในกาม วชิกรรม 4 คือ เว้นจากพูดเท็จ ส่อเสียด คำหยาบ และเพ้อเจ้อ และมโนกรรม 3 คือ ไมโลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดร้าย และมีความเห็นชอบ) มากขึ้น ทำให้ศีลธรรมค่อย ๆ ฟื้นกลับมา อายุมนุษย์ยืนยาวขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง 80,000 ปี ในยุคนั้น จะมีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า พระเจ้าสังขะ ครองราชย์โดยธรรม และพระพุทธเจ้าพระนามว่า พระเมตไตรยจะอุบัติขึ้นในโลก เพื่อประกาศธรรมโปรดสัตว์ให้พ้นทุกข์ (ที.ปา. (ไทย) 11/90-107/66-79)

ผู้ที่จะได้ไปเกิดในศาสนาของพระเมตไตรย คือผู้สั่งสมกุศลกรรม ได้แก่ ให้ทาน รักษาศีล 5 รักษาอุโบสถศีล เจริญภavana (ประภาส สุระเสน, 2553) บวชในพระพุทธศาสนา สร้างวัด เจตีย์ ปลุกต้นไม้ สร้างสะพานและถนนเป็นทาน บำรุงมารดาบิดา ทำการอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูล (ประภาส สุระเสน, 2544) ตลอดจนผู้ตั้งใจฟังเทศน์มหาชาติ (เวสสันดรชาดก) ให้จบในวันเดียว พร้อมบูชาด้วยเครื่องสักการะจำนวนมาก ย่อมมีโอกาสได้พบพระองค์ในอนาคต (พระมหาธีรธรรม อัสมาลี (พินนาวา), 2549) ส่วนผู้ที่จะไม่ได้อุบัติในศาสนาพระองค์ ได้แก่ ผู้กระทำอนันตริยกรรม 5 (ฆ่ามารดา บิดา พระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนห้อพระโลหิต และทำสังฆเภท) ผู้เกิดในถิ่นกันดารห่างไกลจากพระศาสนา คนนอกพระพุทธศาสนา ผู้ลักทรัพย์ของสงฆ์ และผู้ลักลอบบริโภคของที่ถวายสงฆ์ (ประภาส สุระเสน, 2544: 87)

สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนา mong สังคมอุดมคติมิใช่เพียงภาพฝัน แต่เป็นสังคมที่เกิดจากการประพฤติธรรมตามหลักที่ปรากฏในจักกวัตตสูตร และคัมภีร์ฝ่ายอนาคตวงศ์ต่าง ๆ เมื่อมนุษย์ประพฤติอกุศลกรรมบถ 10 โลกจะเสื่อมถึงขั้นมิคสัญญีกัป แต่เมื่อหันกลับมาประพฤติกุศลกรรมบถ 10 ศีลธรรมจะฟื้น อายุมนุษย์ยืนยาวถึง 80,000 ปี และจะเกิดยุคพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า พระเจ้าสังขะ ครองราชย์โดยธรรม พร้อมการอุบัติของพระเมตไตรย เพื่อโปรดสัตว์ให้พ้นทุกข์ ผู้จะได้พบพระเมตไตรยคือผู้สั่งสมกุศลและตั้งมั่นในศีลธรรม

เช่น ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา และทำนุบำรุงพระศาสนา ส่วนผู้ทำบาปหนัก โดยเฉพาะอนันตริยกรรม 5 และผู้ทำลายพระศาสนา ย่อมหมดโอกาสนั้น โดยสรุป ยูโทเปียทางพระพุทธศาสนาเกิดจากการฟื้นฟูศีลธรรมส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลต่อความเจริญของสังคมโดยรวม

บทสรุป

แนวคิด “ยูโทเปีย” หรือสังคมในอุดมคติในพระพุทธศาสนา ปรากฏชัดในคติเรื่องยุคของ พระเมตไตรยพุทธเจ้าและพระเจ้าจักรพรรดิสังขะ ซึ่งจะอุบัติในกาลที่มนุษย์มีอายุยืนถึง 80,000 ปี โลกมีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากสงครามและความเกลียดชัง ผู้คนมีศีลธรรม เมตตาต่อกัน บ้านเมืองปกครองโดยธรรม (ธรรมาธิปไตย) พระเจ้าจักรพรรดิทรงเป็นธรรมราชา ไม่ใช่อาชฐ ส่วนพระเมตไตรยทรงประกาศอริยสัจ 4 โปรดสัตว์ให้พ้นทุกข์ เป็นยุคทองแห่งความสมบูรณ์ทั้งทางวัตถุและจิตวิญญาณ สังคมอุดมคติดังกล่าวครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเกษตรกรรม ไม่มีโจรผู้ร้ายหรือความรุนแรง ทรัพย์สินบริบูรณ์ทั่วถึง ผู้คนซื่อสัตย์ต่อกัน ผัวเดียวเมียเดียว ไม่เบียดเบียนกัน แม้สัตว์ต่างชนิดยังอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ธรรมชาติสมดุล ฝนตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ แสดงถึงความกลมกลืนระหว่างมนุษย์ ธรรมะ และสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาเชื่อว่า ยูโทเปียมิใช่สิ่งเกิดขึ้นลอย ๆ แต่เป็นผลจากการสั่งสมกุศลกรรม เมื่อมนุษย์ละอกุศลกรรมบถ 10 และหันมาประพฤติกุศลกรรมบถ 10 ศีลธรรมจะค่อย ๆ ฟื้นฟู อายุขัยยืนยาวขึ้น จนนำไปสู่ยุคพระเมตไตรย ดังนั้น สังคมอุดมคติจึงเริ่มต้นจากการพัฒนาศีลธรรมภายในบุคคล เมื่อมนุษย์ดี สังคมก็ดี และเมื่อสังคมตั้งอยู่บนธรรม ยุคแห่งสันติภาพย่อมบังเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ประภาส สุระเสน. (2544). *อมตรสธารา อรรถกถาอนาคตวงศ์*. รจนาโดยพระอุปติสสเถระ. กรุงเทพมหานคร: อีรพงษ์การพิมพ์.
- ประภาส สุระเสน. (2553). *พระคัมภีร์อนาคตวงศ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระนาย (ประภาส สุระเสน). (2552). *พระศรีอริยเมตไตรย: ฉบับต้นแบบ*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ 1)*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (นิริญรักษ์) และจํารูญ ธรรมดา. (2559). *อภิธานปิทีปิกา*. รจนาโดยพระมหาโมคคัลลานะ. กรุงเทพมหานคร: หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์.
- พระมหาธีรธรรมา อังสุมาลี (พินนาวา). (2549). *มัลลยวัตถุทีปนีฎีกา: การตรวจชำระและศึกษาวิเคราะห์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบาลี). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระยาธรรมปรีชา (แก้ว). (2535). *ไตรภูมิโลกวิจิตรนิพนธ์*. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

วารสาร

บาลีไตรปิฎกปริทัศน์

Pāli-Theravāda Review Journal (PTRJ) ISSN : 3088-3148 (Online)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริ

วัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระพรหมานุชาติชิโนรส. (2519). พระปฐมสมโพธิกถา ตอน เมตไตรยพยากรณ์

ปริวรรต ปริจเฉทที่ 20. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียงจงเจริญ.